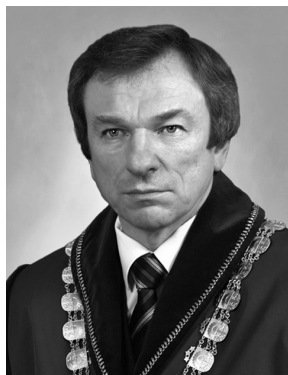

KAS IR SATVERSMĒ

Aldis Laviņš

Uldis Ķinis

Kaspars Balodis

Satversmes tiesas nolēmumos paustos uzskatus, tiesas pozīciju citu konstitucionālo orgānu vidū, prestižu un autoritāti sabiedrībā nosaka tās sastāvs – Satversmes tiesas tiesneši.

Kopš dibināšanas Latvijas Republikas Satversmes tiesā darbojušies: Dr. iur. Aivars Endziņš, Dr. iur. Romāns Apsītis, Dr. iur. Ilma Čepāne, Dr. iur. Anita Ušacka, Ilze Skultāne, Andrejs Lepse, Juris Jelāgins, Aija Branta, Gunārs Kūtris, Dr. iur. Kristīne Krūma, Viktors Skudra, Vineta Muižniece.

Pašlaik Satversmes tiesas sastāvu veido: Aldis Laviņš (priekšsēdētājs), Dr. iur. Uldis Ķinis (priekšsēdētājs vietnieks), Dr. iur. Kaspars Balodis, Dr. iur. Sanita Osipova, Gunārs Kusiņš, Dr. iur. Ineta Ziemeļe un Dr. iur. Daiga Rezevska.

Tiesa parasti “runā” tikai ar savu nolēmumu starpniecību, un, izņemot gadījumus, kad spriedumam pievienotas atsevišķas domas, tas ir tiesnešu kopīgs skatījums uz tiesiskas problēmas risinājumu, kur katra individuālā tiesneša “balsi” ir grūti saskatīt. Tāpēc, lai jautu tuvāk iepazīt šā brīža Satversmes tiesas tiesnešu uzskatus, šajā tiesas līdzšinējiem 20 gadiem veltītajā “Jurista Vārdā” publicējam viņu atbildes uz principiāliem jautājumiem – kas ir Satversme, kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī, vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā, u.c.

ALDIS LAVIŅŠ,

Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Kas ir Satversme?

Satversme vispirms ir apliecinājums Latvijas tautas gribai pēc savas valsts. Vienlaikus Satversme ir Latvijas tautas atzīto vērtību, kā arī valsts iekārtas pamatnoteikumu un pamatprincipu kopums, kas veido Latvijas valsts konstitucionālo ietvaru.

Lai arī Satversme pieņemta pirms 94 gadiem, tā nav novecojusi. Tās lakonisms sniedz iespēju piemērot Satversmi atbilstoši mūsdienu sabiedrības vajadzībām un izpratnei par demokrātisku un tiesisku valsti. Tāpēc Satversme ir “dzīva” un tā attīstās līdzī laimam. Lai tas sekmīgi īstenotos, liela nozīme ir Satversmes tiesas tiesnešiem, viņu personībām, profesionālajām zināšanām un izpratnei par sabiedrībā notiekošajiem procesiem.

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Satversmes tiesai, īstenojot Satversmes piešķirto konstitucionālās kontroles funkciju, ir uzdevums aizsargāt Latvijas valstiskumu, konstitucionālās vērtības un ikviena cilvēka pamattiesības.

Ar savu darbu Satversmes tiesa ietekmē gan likumdošanas kvalitāti, gan sabiedrības tiesisko apziņu,

gan arī ekonomisko attīstību valstī. Turklāt jau ar pirmajiem nolēmumiem Satversmes tiesa apliecināja, ka tā ir arī tiesiskās domas virzītāja valstī.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Mana iekšējā pārliecība teic, ka taisnīgums un godīgums nedrīkstētu nonākt pretrunā. Ja kādu intelektuālo vingrinājumu rezultātā var uzkonstruēt situāciju, kurā ir pretstatītas minētās sabiedrības vērtības, tad tajā, visticamāk, ir kaut kas mākslīgs un ne līdz galam patiess.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

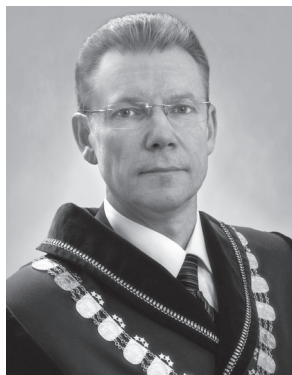
Gandarījumu sniedz labi padarīts darbs – lai arī spraigas, bet mērķtiecīgas un auglīgas diskusijas, kā arī nolēmumi, kuros esam snieguši artavu mūsu konstitucionālo vērtību aizsardzībā. Tāpat liels gandarījums ir par veiksmīgi izveidoto starptautisko sadarbību gan ar Vācijas Federālo Konstitucionālo tiesu, gan arī ar Čehijas, Beļģijas, Lietuvas u.c. valstu kolēģiem. Gandarījumu sniedz arī idejas un plāni, kā starptautisko sadarbību izvērst vēl plašāk.

Vilšanās ir bijušas, taču tās lai paliek pie manis.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais ST spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījies?

Sanita Osipova

Gunārs Kušņs

Ineta Ziemeļe

Daiga Rezevska

Minēšu divus nolēmumus. Pirmais ir spriedums lietā par Latvijas valsts karoga novietošanu pie ēkām svētku un atceres dienās. Tajā ir atzīts, ka valsts simbolu lietošana stiprina valstiskuma apziņu. Savukārt mūsu iedzīvotājos mītošā valstiskuma apziņa dara garīgi stipru demokrātisko valsts iekārtu. Tāpēc šajā spriedumā ir ietverts dziļāks vēstījums – ja domājam par valsti ilgtermiņā, ir jāveicina tādi procesi, kuri Latvijas iedzīvotājos rada, uztur un attīsta valstisko apziņu.

Kā otru norādīšu nolēmumu lietā par obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas limitiem,

kompensējot nemantisko kaitējumu. Garīgās sāpes un ciešanas par tuva cilvēka bojāeju ir grūti izmērīt naudā, taču apdrošināšanas kompānijai noteiktais pienākums atlīdzināt nemantisko kaitējumu personai, kuras tuvinieks gājis bojā ceļu satiksmes negadījumā, 150 eiro apmērā ir acīmredzams piemērs vērtību sistēmas kļūdainai izpratnei. Lai arī ar apdrošināšanas jomu saistītie jautājumi ir sarežģīti un kompleksi risināmi, tomēr šis tiesiskais regulējums bija piemērs, kurā netika pausta cieņpilna attieksme pret cilvēka dzīvības vērtību kā tādu. ■

Asoc. prof. Dr. iur. **ULDIS KĪNIS**,
Satversmes tiesas priekšsēdētāja vietnieks

Kas ir Satversme?

Visvienkāršākā atbilde būtu teikt, ka tas ir mūsu valsts pamatlikums, un noskaitīt definīciju no kādas grāmatas. Nesen klausījos Hārvardas un Jēlas universitātes profesoru lasījumus par konstitucionālajām tiesībām, un man ļoti patika kāda lektora teiktais par ASV Konstitūciju, proti, tie ir tikai 8000 vārdu, kas izmainīja pasauli.

Es tiešām neesmu skaitījis, cik vārdu ir Satversmē, taču tas ir dokuments, kas izmainīja Latviju, jo tā autori bija valsts attīstības vizionāri. To pierāda jau tas vien, ka Satversme ir vienīgā konstitūcija, kuru atjaunoja Baltijas valstīs. Tajā veikti tikai atsevišķi grozījumi un pievienota 8. nodaļa, kas nosaka personu pamattiesības. Kaut arī sabiedrība kopš mūsu valstiskās neatkarības atjaunošanas ir pārdzīvojusi gan sasniegumus, gan satricinājumus, tomēr tas nav spējis satricināt mūsu valsts pamatlikumu – Satversmi. Tas nozīmē, ka Satversme nav tikai juristu, bet visas tautas pamatlikums, kas nodrošina sabalansētu valsts attīstību un personu pamattiesības un brīvības.

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Šeit atkal var atbildēt daudzšķautņaini un arī vienā vārdā, proti, – milzīga. Satversmes tiesa ir instruments, kuru valsts ir radījusi, lai aizsargātu un iedzīvinātu Satversmi. Taču tas, kādā veidā notiks šī Satversmes iedzīvināšana, var būtiski ietekmēt visas valsts attīstību. Tāpēc ļoti liela nozīme ir tiesnešiem, kas tiek ievēlēti Satversmes tiesā, tam, vai viņi ir tiesību praktiķi, teorētiķi, konservatīvāku uzskatu vai liberālākas pieejas piekritēji. Nereti pat viena tiesneša balss var pagriezt tiesas darba rezultātu – nolēmumu – pilnīgi pretējā virzienā, jo Satversmes tiesa ir koleģiāla institūcija. Tomēr vispirms tā ir iestāde ar savu kolektīvu. Tāpēc Satversmes tiesas darbs lielā mērā ir atkarīgs no tā, kāda kolektīvā ir saskaņa, kas vada kolektīvu, kādas ir kolēģu savstarpējās attiecības. Šī kolektīva mikroklimate ir brīnīšķīgs. Tas arī lielā mērā noteic tiesas darba rezultātu.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Godīgums ir mana un kolēģu attieksme pret darbu. Man pat prātā nav ienākusi doma, ka kāds no mums varētu rīkoties negodīgi. Taču taisnīgums jau ir cits jautājums. Ja tiesā ir septiņi tiesneši un četri balso par nolēmumu, savukārt trīs pret, tad tas pilnīgi skaidri parāda, ka saduras divi pretrunīgi viedokļi par veidu, kā panākt taisnīgu, tiesisku risinājumu konkrētajā konstitucionālajā procesā.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Vispirms es, protams, esmu ļoti pateicīgs Augstākās tiesas plēnumam, kas man uzticēja šo godpilno un atbildīgo pienākumu un deva iespēju man turpināt savu tiesneša karjeru Satversmes tiesas tiesneša amatā. Protams, tas ir gandarījums, ka tu vari ar savu ieguldījumu piedalīties Latvijas tiesību sistēmas attīstībā, jo Satversmes tiesas nolēmumi lielā mērā ietekmē šo attīstību. Gandarījums ir par to, ka strādāju kopā ar visaugstākās raudzes profesionāļiem.

Vai to, ka kolēģi nenobalso par manu sagatavotā nolēmuma projekta variantu varētu uzskatīt par vilšanos? Domāju, ka ne. Tā ir jebkuras (nacionālas,

starptautiskas) koleģiālas tiesu institūcijas būtība, ka nolēmums tiek pieņemts ar balsu vairākumu. Tātad man nav vilšanās, bet tikai gandarījums.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais Satversmes tiesas spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījies?

Droši vien, ja jānosauc viena lieta, tad tā varētu būt “SEN” subsidētās elektroenerģijas lieta, kuru es gatavoju kopā ar savu palīgu Mg. iur. Rihardu Veinbergu. Šī lieta izveidoja Satversmes tiesas metodoloģiju par to, kā tiesa vērtē valsts rīcību, ieviešot jaunu nodokli. Šeit ļoti svarīgi bija nodalīt robežas, kādās Satversmes tiesa var vērtēt valsts rīcību. Manuprāt, ar šo spriedumu tas mums izdevās.■

Prof. Dr. iur. **KASPARS BALODIS**,
Satversmes tiesas tiesnesis

Kas ir Satversme?

Satversme ir mūsu valsts pamatlikums. Man ir ļoti liels prieks par to, ka Saeima 2014. gadā papildināja Satversmi ar veiksmīgi formulētu ievadu, Satversmes tekstā tieši nosaucot Latvijas valsts vērtības, uzdevumus un mērķus.

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Konstitucionālā tiesa labo likumdevēja un citu tiesību normu izdevēju kļūdas.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Lai atbildētu uz šo jautājumu, būtu jāraksta tiesībfilozofisks apcerējums. Godīgums ir morāli ētiska kategorija. Tiesību normām tiesiskā valstī jābūt taisnīgām. Taisnīga tiesiskā iekārta sekmē godīgumu cilvēku sabiedrībā.

Prof. Dr. iur. **SANITA OSIPOVA**,
Satversmes tiesas tiesnese

Kas ir Satversme?

“Sākums un gals”. Runājot jurista Raiņa vārdiem, Satversme ir mūsu dzīves “sākums”, jo iekļauj pašus pamatus par to, kas mēs esam, kā esam vienojušies kopā dzīvot un ko mēs novērtējam. “Gals” – tāpēc, ka, gan izdodot saistošus noteikumus jebkurā līmenī, gan piemērojot normas, gan vienkārši dzīvojot Latvijā, Satversme nosaka ierobežojumus, kas liek apstāties. Nosaka “gala” robežu, cik tālu mēs drīkstam iet...

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Gandarījums ir pamatīgs, turpretī vilšanās nav. Satversmes tiesas tiesnesis nedrīkstētu pat pieļaut domu par vilšanos savā darbā. Ja darbs Satversmes tiesā kādam no tiesnešiem radītu vilšanos, tad es ieteiktu viņam savlaicīgi izmantot Satversmes tiesas likuma 8. panta otrajā daļā sniegto iespēju un atstāt amatu pēc paša vēlēšanās.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais ST spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījies?

Nozīmīgi ir visi Satversmes tiesas spriedumi. Arī tādi spriedumi, kuriem neesmu piekritis, bet pievienojis tiem savas atsevišķās domas. Viens no pēdējo gadu ievēribas cienīgākajiem spriedumiem, manuprāt, ir 2015. gada decembrī pieņemtais spriedums lietā par to, vai Satversmei atbilst valsts amatpersonas statusa noteikšana maksātspējas procesa administratoriem.■

“Vēl ciņa nau galā un nebeigsies, tev, Lāčplēši, Spīdola palīgā ies” (Rainis. “Uguns un nakts”).

Likumdevēja deputātiem nav izglītības cenza, jo viņi ir tautas priekšstāvji, kas pilnvaroti lemt par sevi, t.i., Latvijas tautu. Viņi ir tādi, kāda ir tauta, – dažādi. Viņu virsuzdevums ir tautas apziņā dzīvojošās vērtības, vajadzības un intereses legalizēt, padarīt vispārīgas. Taču ne viss, ko šobrīd grib tauta, ir tiesisks un atbilst Latvijas Satversmei un/vai starptautiskajām saistībām. Tāpēc tajās retajās reizēs, kad tauta un tās pilnvarotie atkāpjas no tiesiskuma, nāk talkā konstitucionālā tiesa, kuras tiesnešiem savukārt ir ļoti augsti cenzi – gan izglītības, gan profesionālās pieredzes ziņā.

Tāpat kā Rīga nekad nebūs gatava, arī tiesiska valsts ir ideāls, uz kuru tiecas valsts. Tikai

demokrātijā var iedibināt tiesisku valsti, un tikai tiesiskā valstī var pastāvēt demokrātija. Satversmes tiesa ir viens no instrumentiem, kas veidoti ar mērķi nodrošināt tiesību virsvadību. Pēdējo simts gadu laikā nav izdomāts neviens jauns instruments, ar ko nodrošināt tiesību virsvadību, jo gan administratīvā justīcija, gan ombuds, gan konstitucionālā justīcija ir XIX gs. ideju iemiesojums, kurus mēs joprojām tālākveidojam.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Jā, var! Godīgums ir morāla iekšēja sajūta, kas saistīta ar goda izjūtu: cieņu, pašcieņu, sirdsapziņu. Arī taisnīgums no vienas puses ir sirdsapziņas jautājums, taču vienlaikus tiesību sistēma dod viennozīmīgus un skaidrus norādījumus, kā katrā konkrētā gadījumā sasniegt taisnīgumu, turklāt objektīvu un neitrālu taisnīgumu. To vajadzētu nodrošināt tām prasībām, kas iestrādātas procesos un tiesnešu ētikā, lai nodrošinātu objektīvu un neitrālu tiesnesi.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Gandarījums: atšķirībā no profesora darba tiesneša amatā ir iespējams ātrāk baudīt darba augļus.

GUNĀRS KUSIŅŠ,

Satversmes tiesas tiesnesis

Kas ir Satversme?

Esmu novērojis, ka izpratne par to, kas Latvijā ir Satversme, ir visnotaļ atšķirīga. Dažkārt mūsu Satversmi uztver, ja tā var teikt, vienkāršoti sausi un juridiski formāli. Es uz mūsu Satversmes pašreizējo tekstu raugos arī kā uz dokumentu, kurā laika gaitā apkopojusies un uzkrājusies Latvijas tautā pastāvošā izpratne par sev vēlamās valsts iekārtas veidu, valsts pienākumiem un cilvēku attiecībām. Šī izpratne atspoguļojās Satversmes sākotnējā tekstā, savukārt pašreizējais teksts atspoguļo šodienas izpratni, un, laikam ejot, šī izpratne neapšaubāmi paplašināsies.

Kāda ir konstitucionālo tiesu loma demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Ne visas valstis izvēlas veidot konstitucionālās tiesas kā atsevišķas institūcijas ar specifisku kompetenci. Tas atkarīgs no attiecīgās valsts tradīcijām. Valstis, kas izvēlas atsevišķas konstitucionālās tiesas kā atsevišķa konstitucionāla orgāna izveidi, manuprāt, ir nonākušas līdz atziņai, ka tas ir efektīvs instruments, kā konkrētajā valstī nostiprināties demokrātiskas un tiesiskas valsts ideāliem.

Satversmes tiesas sprieduma rezolutīvā daļa ir likums. Profesors sava darba augļus gan zinātnē, gan skolojot jaunos juristus tik ātri neredz, bet reizēm vispār nesasniedz. Ieguldītais darbs profesoram ne vienmēr nes augļus.

Vilšanās – akadēmiskā darbā man bija iespēja dzīvot ideju un jāmūtības pasaulē, “ar rozā brillēm” un stāstīt studentiem, kā būtu jābūt, pašai ticot, ka drīz pie mums arī tā būs. Taču kā tiesnese es ieraudzīju dzīvi Latvijā tādu, kāda tā ir... Es domāju, ka mana dzimtene ir pelnījusi kaut ko labāku nekā esošā tiesību realitāte.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais Satversmes tiesas spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījies?

Katrs spriedums, pie kura strādājam, ir nozīmīgākais, un es pilnībā uz to koncentrējos. Šobrīd par svarīgāko es uzskatu lietu Nr. 2016-06-01, kuras publiska izskatīšana tiks uzsākta 13. decembrī, – par “Par likuma “Par valsts noslēpumu” 11. panta piektās daļas, 13. panta trešās un ceturtās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, 96. pantam un 106. panta pirmajam teikumam”. Valsts noslēpums un tiesiska valsts / aizsargāties spējīga demokrātija ir ļoti interesanta tēma.■

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Kaut kur esmu lasījis, ka katrs spriež par cita godīgumu pēc sava godīguma. Manā izpratnē, bez godīguma nonākt pie taisnīguma nav iespējams.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Man ir gandarījums par ikvienu Satversmes tiesas nolēmumu, kurā tiek sniegts būtisks pienesums Satversmes vai kāda cita akta izpratnes jomā. Situācijas, kuras varētu definēt kā vilšanos, ir ļoti retas. Tādas rodas, piemēram, saņemot pieteikumu, kura iesniedzēji nav sapratuši Satversmes tiesas kompetenci vai nokavējuši konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņu. Tad nācies secināt, ka vēl nav īstenojušās visas ieceres par cilvēkiem saprotamu sistēmu. Ceru, ka šis “Jurista Vārda” numurs palīdzēs mazināt šādu vilšanās iespēju.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais Satversmes tiesas spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījies?

Visi Satversmes tiesas spriedumi ir tapuši koleģiālās diskusijās, un tādā nozīmē ikviens Satversmes tiesas spriedums ir kolektīva darba rezultāts. Satversmes tiesas tiesneša amatā esmu tikai nepilnus trīs gadus un negribētu no visiem nolēmumiem izcelt kādu vienu spriedumu.■

Prof. Dr.iur. **INETA ZIEMELE**,
Satversmes tiesas tiesnese

Kas ir Satversme?

Satversme verbalizē mūsu konstitucionālo identitāti, kas mūs nošķir no citām tautām. Tā nodrošina saikni starp paudzēm un ir Latvijas tautas konstitucionālās nepārtrauktības garants. Tā noteikti ir spēcīgs pamats zem kājām nākotnes izaicinājumiem.

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Fundamentāla! Nekas neliecina par to, ka šī nozīme tuvākajā laikā mazinātos. Tieši otrādi.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Manuprāt, uz šo jautājumu var atbildēt tad, ja vienojas par taisnīguma definīciju. Definīcijas ir dažādas, viedokļi ir dažādi. Tiesiskā valstī taisnīguma nodrošināšanas atbildība gulstas uz noteiktā veidā izveidotām procedūrām, kuras atbilst vairākiem principiem. Tiesiskā valstī cilvēki pēc taisnīguma iet pie taisnīgas tiesas, bet par tiesas spriedumu vienmēr būs vismaz divi pretēji viedokļi. Savukārt cilvēcisko

attiecību limenī godīgums un taisnīgums ir lielas vērtības, kuras vairumā gadījumu nenonāk savstarpējā pretrunā, tomēr dzīves pieredze rāda, ka pretrunas nevar izslēgt.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Gandarījums jau tagad ir par atsevišķiem spriedumiem, bet šeit vēl ir daudz darāmā. Vilšanās ir saistīta ar situāciju kopumā valstī tieši jautājumos par pasākumiem, kas būtu īstenojami tiesiskuma stiprināšanā.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais ST spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījusies?

Lai arī no pasaules tiesību domas viedokļa spriedums valsts karoga lietā nav revolucionārs, tomēr tas noteikti ir nozīmīgs Latvijas tiesību teorētiķu un filozofu darbam, kā arī praksei, jo tas noteikti ir stimulē tādai tiesību normu izpratnei, kas ir orientēta uz labprātīgu konkrētai sabiedrībai svarīgu pienākumu ievērošanu bez sankcijas draudiem. Nešaubīgi, spriedums ir par vērtībām un to, kā tām būtu "jādarbojas mūsu sabiedrībā".■

Prof. Dr.iur. **DAIGA REZEVSKA**,
Satversmes tiesas tiesnese

Kas ir Satversme? Kas ir Satversme?

Satversme kā ārējais normatīvais tiesību akts ir nacionālās tiesību sistēmas augstākā juridiskā spēka rakstītā tiesību norma. Tomēr Satversme ir kas daudz vairāk. Satversme ir Latvijas suverēna formulētās un pasludinātās pamatnormas – demokrātiska tiesiska valsts – konkretizācija, kas pamatojas uz un satur suverēna vērtības un no pamatnormas atvasinātos vispārējos tiesību principus.

Kāda ir konstitucionālās tiesas nozīme demokrātiskā un tiesiskā valstī?

Saskaņā ar vienu no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasināto vispārējo tiesību principu – varas dalīšanas principu – tā mūsdienu konkretizācijā konstitucionālā tiesa piedalās varas atzaru savstarpējā līdzsvara nodrošināšanā. Tā kontrolē, vai un kā likumdevējs ir spējis "pierakstīt" tiesību normas, kas regulē savstarpējās attiecības starp suverēna locekļiem, proti, vai un kā likumdevēja pieņemtās tiesību normas atbilst Satversmē atspoguļotajām suverēna vērtībām, vispārējiem tiesību principiem un pārējām tiesību normām.

Vai godīgums un taisnīgums var nonākt pretrunā?

Nē. Taisnīgums ir tad, ja (1) ir nodrošināta saskaņa un līdzsvars, (2) ir panākta vienlīdzība starp personām, kas atrodas uz viena līmeņa, un (3) labumi tiek sadalīti proporcionāli pēc personu nopelniem. Godīgs tiesnesis

katrā lietā meklēs rezultātu, kas atbilst šim jau seno grieķu formulētajam taisnīguma jēdzienam. Ja, izlasot tiesas nolēmumu, katrs saprātīgs cilvēks atrod, ka ir izpildīts katrs no iepriekš uzskaitītajiem kritērijiem, tad taisnīgums ir sasniegts.

Jūsu gandarījums un vilšanās, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā.

Mans gandarījums ir tas, ka visa mana iepriekšējā profesionālā dzīve, manas studijas, zinātne, praktiskā pieredze ir kalpojusi tam un ļauj man likt lietā savas zināšanas Latvijas tautas labā demokrātiskas un tiesiskas valsts turpinātā nostiprināšanā un attīstībā.

Pagaidām vēl neesmu vilusies, darbojoties Satversmes tiesas tiesneša amatā, tomēr Satversmes tiesas tiesneša statusa jautājumu risināšana Latvijā ir nekavējotī veicams pasākums.

Kurš (un kāpēc) ir nozīmīgākais Satversmes tiesas spriedums, kura sagatavošanā esat piedalījusies?

Pirmais, 1997. gada 7. maijā pasludinātais Satversmes tiesas spriedums. Tajā pirmo reizi neatkarību atguvušās Latvijas tiesiskajā sistēmā tiesas nolēmuma argumentācijā tika izmantoti nerakstīti tiesību avoti – vispārējie tiesību principi. Tas paātrināja Latvijas tiesiskās sistēmas transformāciju kontinentālās Eiropas tiesību saimes virzienā, nostiprināja dabisko tiesību izpratnes kā valdošās tiesību izpratnes lomu un veicināja juridisko metožu izpratnes attīstību un izmantošanu tiesību normu piemērotāju darbā.■

Foto: no Satversmes tiesas arhīva